

професійних навичок і знань на ефективну педагогічну професійну діяльність в майбутньому.

Таким чином, дуальна форма здобуття освіти відкриває нові можливості для професійного становлення майбутніх учителів інформатики, сприяє формуванню практично орієнтованих компетентностей та підвищенню якості педагогічної підготовки. Її ефективна реалізація потребує врахування європейського досвіду, адаптація українського законодавства та інституційна підтримка є запорукою успіху впровадження дуальної моделі навчання у сфері підготовки педагогічних кадрів.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 20.03.2025).
2. Карабін О. Й. Особливості сучасного стану інформаційного середовища в вищих навчальних закладах. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки*. Херсон, 2009. В. ІІ, С. 440–443.
3. Скасків Г. М. Цифровий інструментарій учителя інформатики. *Інноваційна педагогіка*. Гельветика, 2021. Т. 2, вип. 41. С. 147–150.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА ПРАЦІВНИКІВ ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОТЕЧНОЇ СФЕРИ В УМОВАХ ГІБРИДНИХ ЗАГРОЗ

Клименко Оксана Зіновіївна

кандидат історичних наук, завідувач відділу наукових видань,
Інститут бібліотекознавства, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського,
klimenko_oz@ukr.net

Сокур Олена Леонідівна

кандидат наук із соціальних комунікацій, завідувач відділу науково-методичної роботи,
Інститут бібліотекознавства, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського,
sokurolo@ukr.net

Цифрова доба інформаційного суспільства поставила нові виклики перед інформаційно-бібліотечною сферою України, що сприяє формуванню та утвердженню суспільства знань. Сьогодні освіта працівників галузі більше не може обмежуватися лише кількома роками навчання у галузевому закладі, оскільки динамічне оновлення інформації вимагає постійного навчання та самовдосконалення для досягнення життєвого успіху.

Складниками системи неформальної освіти як важливого компонента соціальної практики є засвоєння особистістю досі невідомого життєвого, соціального, професійного досвіду. Неформальна освіта, яка не регламентована місцем, терміном та формою навчання, дедалі стає одним з основних трендів сучасного процесу безперервного навчання працівників інформаційно-бібліотечної сфери.

Концепція «навчання упродовж життя» включає формальну, неформальну та інформальну освіту як інструмент удосконалення додаткових можливостей працівників інформаційно-бібліотечної галузі. Тому, на наше глибоке

переконання, навчання упродовж життя – це процес постійного зростання як загальноосвітнього, так і професійного потенціалу інформаційно-бібліотечного працівника відповідно до його власних потреб та вимог суспільного розвитку за допомогою налагодженої системи державних і громадських інститутів.

Сьогодні організація системного навчання та налагодження регулярного підвищення кваліфікації інформаційно-бібліотечним працівникам потрібно для того, щоб не лише знати, а й для того, щоб орієнтуватися у вирі інформації, уміти знаходити необхідну, здобувати самостійно потрібні знання і головне – розвивати навик вчитися. З упровадженням в Україні тотальної цифровізації змінилися підходи до здобуття необхідних навичок – окреме місце посіла інформаційно-цифрова компетентність, уміння використовувати різні гаджети та орієнтуватися у програмному забезпеченні, адже у сучасному світі це вже є базовою потребою, навичкою, яка безпосередньо впливає на якість реалізації себе як у повсякденному житті, так і професійному.

На наше переконання, налагоджена система підвищення кваліфікації є вагомим складником професійного навчання, якому властиві оперативність, масштабність впливу на кадровий потенціал інформаційно-бібліотечної сфери, проблемна і функціональна спрямованість. Тому для успішної реалізації реформування інформаційно-бібліотечної сфери України надзвичайно важливо забезпечити ефективність підвищення кваліфікації бібліотекарів, їхню здатність до запровадження системних змін, що стане каталізатором професіоналізації галузі в цілому.

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (НБУВ) від самого започаткування (2 серпня 1918 р., правонаступниця Національної бібліотеки Української Держави в м. Києві) цілеспрямовано здійснює методичне керівництво бібліотеками та інформаційними відділами наукових установ Національної академії наук України (на 01.01.2014 р. – 105, на 01.01.2025 р. – 90) [2]. Пріоритетами Стратегії розвитку головного науково-інформаційного комплексу держави (2022–2025) визначено зосередження науково-освітньої діяльності на розвитку системи підвищення кваліфікації та інтелектуальному розвитку бібліотечних кадрів, забезпеченню їх професійного розвитку, освоєння фахівцями інноваційних бібліотечно-інформаційних технологій [3, с. 6].

Навчання упродовж життя бібліотечно-інформаційних працівників Національної академії наук (НАН) України, яке згідно завдань системно здійснює відділ науково-методичної роботи Інституту бібліотекознавства НБУВ, реалізовується через:

- організацію семінарів (з кінця 2020 р. по березень 2025 р. організовано і проведено 16 науково-методичних заходів різного рівня як дистанційно, так і у змішаному форматі);
- регулярне інформування е-поштою, через популярний месенджер Viber, офіційну сторінку НБУВ Facebook, телефон;
- мотивування до публікації щодо висвітлення власного досвіду в наукових виданнях НБУВ (науково-теоретичний і практичний журнал «Бібліотечний

вісник», збірник статей «Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського»);

- сприяння поширенню кращого бібліотечного досвіду через анкетування;
- підтримка взаємодії з іншими установами і організаціями задля підвищення фахових компетенцій бібліотечно-інформаційних працівників НАН України.

Крім того бібліотечно-інформаційні працівники НАН України у межах інформальної освіти підвищують свій фаховий рівень на безкоштовних курсах таких освітніх платформ як Prometheus, Coursera, EdEra, BYM on-line, LearnLifelong, Дія. Цифрова освіта, Є-мова, Освітній хаб міста Києва тощо. Щороку компанія Clarivate запускає серію вебінарів, де розглядаються питання пошуку наукових джерел, їх аналіз та навігація за посиланнями, ефективна робота з бібліографією, метрики журналів тощо. На сайті Всеукраїнського громадського об'єднання «Українська бібліотечна асоціація» можна безкоштовно пройти освітні онлайн курси «Бібліотеки у досягненні Цілей сталого розвитку» та «Бібліотека – відкритий публічний простір». Також членами цієї організації для самоосвіти бібліотечних фахівців підготовлено та оприлюднено рекомендації для проведення тренінгів «Сучасна бібліотека: нові виклики та загрози», практичний посібник «Бібліотеки – Хаби цифрової освіти» (2023), розроблено методичні поради бібліотекарам зі створення безпечного простору в бібліотеках «Бібліотека як безпечне місце» (2022), науково-методичний poradnik «Участь бібліотек у реалізації політики національної пам'яті» (2021) тощо.

У світлі російсько-української війни надзвичайно важливим для бібліотечно-інформаційних працівників є розуміння того, що інформаційний простір повинен мати таку ж систему захисту, як і військова сфера, що героїчно боронить український народ і захищає територіальну цілісність нашої держави [1]. У світлі зростаючих гібридних загроз важливо розвивати і підтримувати інформаційно-бібліотечну сферу держави як вагомий складник культури, адже саме культура – потужна зброя ворога у знищенні українців як нації, яка має прямий вплив, і якщо українці не будуть плекати й поширювати власну культуру, літературу, історію, музику, тоді продовжать запозичувати її у ворога та програють у цивілізаційному протистоянні.

Сьогодні надзвичайно важливо сформувані в Україні загальну культуру навчання, повагу до навчання й цінування освіти з боку громадян, з від держави – належне фінансування освітніх проєктів та гідне матеріальне винагородження працівників бібліотечних установ, які постійно підвищують свій фаховий рівень. Важливо, щоб неформальна та інформальна освіта працівників інформаційно-бібліотечної сфери в умовах зростаючих гібридних загроз стала невід'ємним складником трудових відносин, що позитивно вплине на якість обслуговування усіх категорій користувачів та зміцнення інформаційного простору держави. Запровадження нових актуальних сервісів згідно сучасних викликів бібліотечно-інформаційної практики в умовах війни сприятиме переформатуванню бібліотечної мережі НАН України як основи ефективного прогресу фундаментальних і прикладних досліджень академічної науки.

Список використаних джерел

1. Клименко О., Сокур О. Функції науково-методичної діяльності Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського у реаліях воєнного часу. *Вісник Книжкової палати*, 2024. № 3. С. 23–29.
2. Сокур О., Клименко О. Становлення системи підвищення кваліфікації бібліотекарів у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського. *Бібліотечний вісник*, 2024. № 3. С. 64–78.
3. Стратегія розвитку Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (2022–2025). *Бібліотечний вісник*, 2023. № 2. С. 3–6.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ІНФОРМАТИКИ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Конончук Олександр Олександрович

здобувач третього(освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка,
o.konon@tnpu.edu.ua

Учитель інформатики є втіленням універсальності, ентузіазму та інноваційного підходу. Він вирізняється комунікабельністю, відкритістю, послідовністю та ефективністю, демонструє позитивний настрій у прийнятті рішень, вміє швидко аналізувати ситуацію та адаптувати робочі процеси для досягнення цілей. Його ключова роль полягає у сприянні впровадженню та засвоєнню комп'ютерних технологій у навчальному середовищі – як у школах, так і в інших освітніх установах [2].

Сучасний учитель інформатики – не просто передавач знань, а архітектор освітнього середовища, здатний впевнено здійснювати навігацію у цифровому світі. Концепція його підготовки до організації проєктної діяльності в закладах освіти – це не набір стандартів, а стратегія розвитку майбутнього фахівця, який гнучко мислить, діє рішуче й творить інноваційно.

Ключові напрями цієї концепції [1]:

Відкрита освіта – це більше, ніж доступність: це про рівні можливості, динамічну взаємодію і освіту без кордонів.

Інтеграція освітніх програм – навчання перестає бути подією, стаючи безперервним процесом, вплетеним у наше щоденне життя.

Цифрова компетентність – є обов'язковою для тих, хто хоче не просто йти в ногу з часом, а формувати цифрову культуру майбутнього.

Цифрова трансформація – не тренд, а нова реальність, у якій ефективний учитель уміє об'єднувати учнів у команди, надихати на спільні дії та вести до результату за допомогою сучасних інструментів.

Ця концепція – не просто про навчання інформатики, а те як зробити освіту живою, адаптивною й здатною відповідати потребам епохи цифрової еволюції.